

Razglasitev epidemije, omejitev javnega življenja in zbiranja ljudi je povzročila izdatne posledice na vseh ravneh družbe, tudi v gospodarstvu. Plačevanje se je čez noč praktično ustavilo, obseg poslovanja številnih podjetij se je pomembno zmanjšal, v nekaterih dejavnostih v celoti ustavil.

Izkoristite možnost uravnavanja likvidnosti z večstranskim pobotom

*Andreja Kelhar Horvat**

Vlada RS je z interventnimi zakoni udejanjila številne ukrepe za pomoč gospodarstvu, tako na področju administrativnih razbremenitev kot tudi na področju zagotavljanja likvidnosti. Podaljšala je roke za predložitev letnih poročil in davčnih obračunov, prav tako plačilne roke podjetij javnemu sektorju na 60 dni in v nasprotni smeri skrajšala s 30 na 8 dni. Z uveljavitvijo Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)¹ je začasno, do 31. 5. 2020, odložila tudi izvrševanje sklepov o izvršbi v postopkih, ki tečejo po Zakonu o izvršbi in zavarovanju (ZIZ)² in zadržala izvrševanje sklepov v postopkih davčne izvršbe.

Za zagotavljanje dodatne likvidnosti gospodarstvu je Državni zbor dne 28. 4. 2020 sprejel interventni zakon³, po katerem država prevzema

**Andreja Kelhar Horvat, Sektor za bonitetne in druge tržne storitve, AJPES*

¹ Uradni list RS, št. 49/20

² Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M in 23/20 – SPZ-B)

³ Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE), Uradni list RS, št. 61/20

poročstvo za kredite, ki jih bodo banke in hranilnice odobrile kreditojemalcem za omilitev posledic epidemije. Eden izmed pogojev za prevzem poročstva je vključenost kreditojemalca v sistem obveznega večstranskega pobota, ki ga Agencija RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES) od aprila 2020 izvaja dvakrat mesečno. Prijava obveznosti v pobot udeležencem omogoča preprosto zmanjšanje zadolženosti s povezovanjem podatkov večjega števila dolžnikov, ki jim to po običajnih poteh ni uspelo. Pobot prinaša tudi številne druge koristi udeležencem, saj nadomešča delo službe za izterjavo, znižuje stroške plačilnih storitev, blaži likvidnostne težave podjetij ter ugodno vpliva na plačilno disciplino celotnega gospodarstva.

V nadaljevanju pogledjmo način izvajanja večstranskega pobota v AJPES, pogoje za sodelovanje in prednosti, ki jih prinaša udeležencem.

Prostovoljni in obvezni večstranski pobot

Večstranski pobot ali kompenzacija je nedenarni način zapiranja zapadlih obveznosti poslovnih subjektov. Ločimo prostovoljni in obvezni večstranski pobot.

Prostovoljni pobot temelji na pogodbenem odnosu med dolžnikom in izvajalcem. Vanj lahko udeleženci prijavijo dospele (zapadle) obveznosti, ki jih niso uspeli plačati z denarjem, pa tudi nedospele (nezapadle) obveznosti, če se poslovna partnerja o tem pisno dogovorita. S sprejemom Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZPreZP-1)⁴ je AJPES v marcu 2011 postal tudi upravljavec sistema obveznega večstranskega pobota, ki je obvezen za tiste dolžnike, ki ne uspejo zapadlih obveznosti poravnati v dogo-

vorjenih plačilnih rokih (ti so 60 dni v gospodarstvu in 30 dni v javnem sektorju). Zakon v teh primerih določa, da morajo dolžniki obveznost, s katero zamujajo s plačilom, elektronsko prijaviti v prvi krog obveznega večstranskega pobota, ki sledi datumu nastanka zamude.

Kdo lahko sodeluje v pobotu?

V večstranskem pobotu lahko sodelujejo vsi poslovni subjekti, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije in nad katerimi ni začet insolventni postopek. Prijave v pobot pa lahko oddajo tudi poslovni subjekti, ki niso vpisani v Poslovni register Slovenije, imajo pa v Sloveniji odprt transakcijski račun (kmetje, podružnice tujih podjetij ipd.).

Katere obveznosti je dovoljeno prijavljati v pobot?

V pobot lahko udeleženci prijavljajo dospele zapadle obveznosti, ki so nastale na podlagi dobave blaga ali opravljanja storitev. V prostovoljni pobot je dovoljena prijava tudi nedospelih obveznosti, in sicer na podlagi pisnega dogovora med dolžnikom in upnikom. Posebej je prepovedana prijava obveznosti, ki ne obstajajo, davčnih obveznosti in tistih, ki so že bile poravnane.

Pogoji za sodelovanje

Pogoj za oddajo prijave obveznosti v aplikacijo ePobot je registracija udeleženca na portalu AJPES in identifikacija s kvalificiranim digitalnim potrdilom (KDP). Če prijavo v imenu zakonitega zastopnika oddaja druga oseba (npr. računovodja), mora imeti za to urejeno pooblastilo.

⁴ Uradni list RS, št. št. 57/12

PRI NAS

Kdaj se pobot izvaja?

Aplikacija za vnos prijav se na portalu www.ajpes.si odpre 4 dni pred izvedbo posameznega kroga pobota. Udeleženci lahko v tem času vnesejo obveznosti ročno ali z uvozom xml datotek.

Upoštevajo se vse prijavljene obveznosti, oddane do 13. ure na dan izvedbe pobota.

Večstranski pobot AJPES izvaja od aprila 2020 dvakrat mesečno, v skladu z urnikom⁵, ki je objavljen na portalu Ajpes.

The screenshot shows the 'ePobot' web application interface. At the top, there's a blue header with the 'ePobot' logo and the text 'Vnos podatkov za večstranski pobot'. Below the header, there's a navigation bar with tabs: 'Bonitetne storitve', 'Večstranski pobot', and 'ePobot'. Under 'ePobot', there are several sub-tabs: 'Pomoč in nastavitve', 'Splošno', 'Vključitev v sistem', 'Nadomestila', 'Vpogled', 'Poročila', 'Pogosta vprašanja', and 'Pomoč'. The main content area is titled 'Dolžnik:' and includes a dropdown for 'Izbor dobriča' and a date selector for 'Datum pobota' set to '2.7.2020'. A 'Rezultati' button is next to the date. Below this is a table with columns: 'Vnos', 'Pregled', 'Št. prijavo', 'Skupni znesek', 'Št. obveznosti', 'Status', 'Izpostava', 'Uporabnik', and 'Paket'. The table shows one entry with 'Št. prijavo' 1, 'Skupni znesek' 0.00, 'Št. obveznosti' 0, and 'Status' 'Prijava v pripravi'. Below the table is a form for entering data, with fields for 'Vnos podatkov', 'Vrsta pobota (tip obveznosti)', 'Davčna številka upnika', 'Znesek neposrednih obveznosti', 'Datum računa', 'Številka (oznak) računa', 'Datum začeta teka plačilnega lista', and 'Datum nastanka zamude'. There are buttons for 'Ubršite datoteko...', 'Uvoz', 'Naloži', and 'Shrani'. A 'Pripravi za oddajo' button is at the bottom left.

Uspešnost pobota

Pobotanje obveznosti se uspešno izvede pri vseh udeležencih, ki imajo poleg prijavljenih obveznosti tudi odprte terjatve do drugih udeležencev. Med njimi programska rešitev ePobot samodejno ugotovi najdaljše pobotne verige in poišče optimalne rešitve za pobotanje.

Dolžnikom, ki uspejo pobotati vsaj del prijavljenih obveznosti, se za pobotani znesek zmanjšajo tako poslovne obveznosti kot poslovne terjatve. Za enak znesek se tudi njihovim upnikom zmanjšajo

poslovne terjatve in poslovne obveznosti. Tako se med poslovnimi subjekti nedejarno zmanjša medsebojna zadolženost.

Kako urediti medsebojna razmerja po izvedenem pobotu?

Po vsakem izvedenem krogu pobota lahko udeleženci še isti dan na portalu AJPES prevzamejo poročilo o rezultatih, ki je podlaga za ureditev medsebojnih razmerij in usklajeno izkazovanje obveznosti in terjatev v poslovnih knjigah. Prav tako lahko na portalu AJPES prevzamejo

⁵ https://www.ajpes.si/Bonitetne_storitve/Vecstranski_pobot/Splosno/Urn timer

potrdilo o prijavi obveznosti v pobot. Potrdilo je pripravljeno v obliki pdf datoteke za vse udeležence, ki so oddali prijave, ne glede na uspešnost izvedbe. Potrdila o prijavah obveznosti v posamez-

ne kroge pobota lahko udeleženci prevzamejo za obdobje zadnjih treh let. Tudi vsem upnikom je omogočeno preverjanje obveznosti, ki so jih njihovi dolžniki prijavili v večstranski pobot.

S pobotom do kredita z državnim poroštvom

Za pridobitev kredita s poroštvom države bo moral kreditojemalec dokazovati, da je imel na dan vložitve vloge poravnane zapadle obveznosti iz naslova obveznih prispevkov, davkov in drugih dajatev in se je z likvidnostnimi težavami začel soočati zaradi poslovnih razlogov, povezanih s posledicami COVID-19 na območju Republike Slovenije po 12. 3. 2020. Prav tako bo moral za izpolnjevanje pogojev predložiti dokazilo o vključenosti v sistem obveznega večstranskega pobota pri AJPES. Vlagatelj lahko potrdilo o prijavi obveznosti v pobot, ki služi kot dokazilo, prevzame sam v aplikaciji ePobot skupaj z rezultati večstranskega pobota.

Nadomestilo za opravljanje storitve

Nadomestilo za izvedbo pobota se zaračuna samo v primeru dejanskega pobotanja obveznosti v višini 0,8 tisočinke

pobotnega zneska ali najmanj 1,50 evra. Storitve ne plačajo udeleženci, pri katerih pobotani znesek v posameznem krogu ni presegel 50 evrov.

Zaključek

Izvajanje pobota v Sloveniji je bilo v času zadnje gospodarske krize, predvsem s strani tujih opazovalcev, prepoznano kot vzoren primer izvajanja pomoči malim in srednje velikim podjetjem. V prihajajočih mesecih, ko je realno pričakovati težave podjetij na likvidnostnem področju, je odločitev za vključitev v sistem večstranskega pobota lahko eden od ukrepov za reševanje likvidnostnih težav. Čeprav pobot sam ne more v celoti rešiti le-teh pa lahko, kot enostaven, cenovno ugoden in varen instrument ublaži pritisk na likvidnost, racionalizira poslovanje s tem, da prihrani čas in stroške izterjave in opominjanja ter zagotovi unovčenje težje izterljivih terjatev. ■